

ECKHART TOLLE

EEN
NIEUWE

A

A

R

D

De uitdaging
van deze tijd

E

AnkhHermes

Eerste druk 2005
Achtentwintigste druk 2022 – Luxe limited edition

Oorspronkelijke titel *A New Earth: Awakening to Your Life's Purpose*, uitgegeven door Dutton, onderdeel van Penguin USA, East Rutherford (NJ), Verenigde Staten

Vertaling Peter Roelofsen
Bewerking bij de 28e druk Linda Jansen
Omslag en binnenwerk Villa Grafica

ISBN 9789020219579
ISBN e-book 9789020219609
NUR 728

© Oorspronkelijke uitgave 2005 Eckhart Tolle
© Nederlandse vertaling 2005 Uitgeverij Ankh-Hermes bv, Deventer

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden gereproduceerd, op welke manier dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever, behalve in het geval van korte aanhalingen gebruikt in beschouwende artikelen of recensies uiteraard met vermelding van de bron.

Uitgeverij AnkhHermes vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

www.ankh-hermes.nl

INHOUD

Voorwoord door Eckhart Tolle	14
1. DE BLOEI VAN HET MENSELIJK BEWUSTZIJN	
Ontluiken	18
Het doel van dit boek	21
Onze overgeërfde stoornis	23
Het opkomende nieuwe bewustzijn	27
Spiritualiteit en religie	30
De noodzaak van een transformatie	32
Een nieuwe hemel en een nieuwe aarde	34
2. HET EGO: DE HUIDIGE TOESTAND VAN DE MENSHEID	
Het illusoire zelf	38
De stem in het hoofd	40
Inhoud en structuur van het ego	43
Identificatie met dingen	44
De verdwenen ring	46
De illusie van bezit	49
Altijd meer willen	51
Identificatie met het lichaam	53
Het innerlijke lichaam voelen	56
Het Zijn vergeten	57
Van Descartes' vergissing naar Sartres inzicht	58
De vrede die alle begrip te boven gaat	59

3. DE KERN VAN HET EGO

Klagen en wrok	62
Reactie en grieven	65
Gelijk hebben, ongelijk geven	66
Op de bres voor een illusie	67
Waarheid: relatief of absoluut?	68
Het ego is niet persoonlijk	71
Oorlog is een denkpatroon	72
Wil je vrede of drama?	74
Het ego voorbij: je ware identiteit	75
Alles wat we bouwen is instabiel	76
De behoefte van het ego zich superieur te voelen	77
Het ego en roem	78

4. ROLLEN SPELEN: DE VELE GEZICHTEN VAN HET EGO

Schurk, slachtoffer, minnaar	81
Afstand doen van zelfdefinities	83
Traditionele rollen	84
Tijdelijke rollen	86
De monnik met zweethanden	87
Geluk als rol tegenover echt geluk	87
Ouderschap: rol of functie?	89
Bewust lijden	92
Bewust ouderschap	93
Het erkennen van je kind	94
Ophouden met rollen spelen	96
Het pathologische ego	98

Je ongelukkig voelen als onderstroom	100
Het geheim van geluk	102
Verschillende vormen van het pathologische ego	104
Werken – met en zonder ego	107
Het ego bij ziekte	109
Het collectieve ego	109
Een onweerlegbaar bewijs van onsterfelijkheid	111
5. HET PIJNLICHAAM	
De geboorte van emotie	115
Emoties en het ego	117
De eend die als een mens dacht	119
Het verleden met je meedragen	120
Het pijnlichaam: individueel en collectief	122
Hoe het pijnlichaam zichzelf vernieuwt	124
Hoe het pijnlichaam zich voedt met je gedachten	125
Hoe het pijnlichaam zich voedt met drama	127
Zware pijnlichamen	129
Amusement, de media en het pijnlichaam	131
Het collectieve vrouwelijke pijnlichaam	132
Het collectieve pijnlichaam van volken en rassen	134
6. UITBREKEN	
Aanwezigheid	139
De terugkeer van het pijnlichaam	141
Het pijnlichaam bij kinderen	143
Ongelukkig-zijn	145
Het doorbreken van de identificatie met het pijnlichaam	146

Triggers	149
Het pijnlichaam als instrument voor bewustwording	151
Je bevrijden van het pijnlichaam	153
7. ONTDEKKEN WIE JE ECHT BENT	
Wie je denkt te zijn	156
Overvloed	158
Jezelf kennen en zelfkennis	160
Chaos en hogere orde	161
Goed en kwaad	162
Geen verzet tegen wat er gebeurt	164
Is dat zo?	165
Het ego en het huidige moment	166
De paradox van de tijd	169
Het uitbannen van de tijd	170
De dromer en de droom	172
Beperkingen achter je laten	173
De vreugde van Zijn	175
Verzwakking van het ego toelaten	176
Zo buiten, zo binnen	178
8. DE ONTDEKKING VAN DE INNERLIJKE RUIMTE	
Objectbewustzijn en ruimtewustzijn	185
Onder het denken door schuiven en erboven uitstijgen	186
Televisie	187
Het herkennen van de innerlijke ruimte	189
Kun je het geluid van de bergbeek horen?	192
Juist handelen	193

Waarnemen zonder te benoemen	193
Wie is het die ervaart?	195
De ademhaling	197
Verslavingen	199
Je bewust zijn van het innerlijke lichaam	200
Innerlijke ruimte en de ruimte van het universum	201
Let op de pauzes	204
Jezelf verliezen om jezelf te vinden	204
Stilte	206
9. JE INNERLIJKE DOEL	
Ontwaken	208
Een dialoog over je innerlijke doel	211
10. EEN NIEUWE AARDE	
Een korte geschiedenis van je leven	226
Ontwaken en de terugkerende beweging	227
Ontwaken en de uitgaande beweging	230
Bewustzijn	232
Ontwaakt handelen	234
De drie modaliteiten van ontwaakt handelen	235
Aanvaarding	236
Vreugde	237
Bezieling	239
De frequentiehouders	243
De nieuwe aarde is geen utopie	244
Noten	246

---

*Je innerlijke doel is te ontwaken.
Zo eenvoudig is het. Dat doel
heb je gemeen met alle andere
mensen op de planeet;
want dit is het doel van de mensheid.*

– Eckhart Tolle

VOORWOORD DOOR ECKHART TOLLE

Sinds het verschijnen van de eerste druk van *Een nieuwe aarde* is het in meer dan 44 talen vertaald en is het door mensen overal ter wereld gelezen. Samen met Oprah Winfrey heb ik eens een ‘diepte-webinar’ gegeven waarin we de hoofdthema’s uit het boek hebben verkend. Dit webinar werd 35 miljoen keer bekeken. Als vanzelf komt dan de vraag op: waar staan we? Is er inderdaad een ‘nieuwe aarde’ aan het ontstaan, een wereld waarin het egoïsche bewustzijn in zijn krankzinnig disfunctionele uitingsvormen, zowel individueel als collectief, is verdwenen of althans op zijn retour is? Zijn mensen inderdaad gestopt met het creëren van onnodig lijden voor henzelf, elkaar en andere vormen van leven op aarde? Of blijft een werkelijke verandering van bewustzijn een onrealistische utopie, zoals een recensent van het boek verzuchtte.

Als we uitsluitend afgaan op de informatie die we dagelijks via de media krijgen voorgeschoteld en we de balans opmaken van de toestand in de wereld, is die verbijsterend negatief. We komen dan waarschijnlijk tot de deprimerende conclusie dat er niets veranderd is. Voor miljoenen mensen geldt nog steeds dat het grootste deel van hun leed niet wordt veroorzaakt door natuurrampen, maar hun wordt aangedaan door andere mensen. Maar wat we dagelijks als nieuws of in de vorm van commentaren op het nieuws tot ons nemen is niet het hele plaatje. Het nieuws

zoals dat gebracht en becommentarieerd wordt, zelfs door de zogenoemde kwaliteitsmedia, is niet zelden gekleurd en vertekend, en zonder dat we het beseffen beïnvloedt en conditioneert het ons wereldbeeld. Bovendien focust het nieuws meestal op de meest extreme vormen van ‘onbewustheid’, dat wil zeggen geweld en oorlog, of in ieder geval op ernstig menselijk disfunctioneren. Natuurlijk kunnen we niet ontkennen dat er elke dag weer verschrikkelijke dingen gebeuren en dat we steeds vaker geconfronteerd worden met crises op verschillende terreinen, maar dat is niet het hele verhaal.

Er gebeurt veel positiefs dat niet als nieuwswaardig wordt beschouwd maar dat feitelijk van veel grotere betekenis is dan al die dingen die iedere dag vanuit onbewustheid worden gedaan. Deze verandering is eigenlijk al lang voor het verschijnen van *Een nieuwe aarde* en *De kracht van het Nu* begonnen. Deze boeken hadden tot doel het proces van spiritueel ontwaken dat al op gang was gekomen verder te versnellen en meer mensen bij dat proces te betrekken, zodat ze in hun leven een diepere zin zouden ontdekken die boven de zuiver persoonlijke dimensie van hun bestaan uitstijgt.

We zien overal in de wereld een gevoel voor sociale rechtvaardigheid ontstaan dat voor eerdere generaties onvoorstelbaar zou zijn geweest. Voor steeds meer mensen is onderdrukking van het ene ras door het andere, de onderwerping van vrouwen in een patriarchale samenleving – zoals duizenden jaren het geval was – en het neerkijken op mensen vanwege hun sociale klasse, een nachtmerrie uit het verleden. De lhbtq+-gemeenschap wordt steeds meer geaccepteerd. Gemengde huwelijken zijn steeds vanzelfsprekender. Er is een groeiend bewustzijn van de wezenlijke eenheid van alles wat bestaat, waardoor we ons steeds meer betrokken en verantwoordelijk gaan voelen voor onze medemensen, de dieren in onze omgeving en de aarde zelf. Dit groeiende besef impliceert een verzachting van het ego bij steeds meer mensen, in sommige delen van de wereld sterker dan in andere. Door die vermindering van het ego ontstaat er ruimte voor empathie en medeleven, los van etnische, nationale

of religieuze achtergrond. Die eigenschappen maken ons tot mens. Naarmate we ons minder vereenzelvigen met onze opvattingen en daar onze identiteit aan ontlennen, worden we toleranter tegenover de overtuigingen en visies van anderen. We kunnen ons dan voor het moment in hun standpunt verplaatsen en zo de vaardigheid ontwikkelen om compromissen te sluiten, een absolute voorwaarde om vreedzaam naast elkaar te leven. Want juist in die regio's waar mensen nog niet in staat zijn compromissen te sluiten zien we een sterk disfunctioneren en het meeste geweld. Het ego, en wel in het bijzonder het collectieve ego, wordt gevoed en versterkt door het anders zijn van de ander te benadrukken. Met andere woorden: het ego heeft een 'vijand' nodig om te kunnen overleven. Vandaar de onwil van het ego om tot compromissen te komen.

Pas wanneer het nieuwe bewustzijn, dat is gebaseerd op bewust aanwezig zijn, groter is geworden en sterker is geworteld in de menselijke psyche, zullen we niet langer gemakkelijk terugvallen in een egoïsche staat van bewustzijn (of eigenlijk onbewustheid). Om een voorbeeld te noemen: ik stel bezorgd vast dat Rusland en/of China steeds vaker als 'de vijand' afgeschilderd worden. Gedachten verspreiden zich als een virus en als ze zich in de collectieve psyche nestelen vertekenen ze onze waarneming. Vervolgens handelen we alsof deze gedachten waarheid zijn, waardoor ze zich manifesteren als onze werkelijkheid.

Zoals het rupsenstadium kort voor de metamorfose tot vlinder disfunctioneel wordt, zo zal het egoïsche bewustzijn, dat het ontwaakte bewustzijn in de meeste landen en organisaties momenteel nog overschaduwde, steeds slechtere resultaten opleveren en steeds meer acute crises gaan veroorzaken. Veel regio's in de wereld zullen te maken krijgen met chaos en stagnatie. Dit proces is in feite al aan de gang. Het is geen reden om bang te zijn. Als je aanwezig blijft en je niet laat leiden door angst, als je geen geloof hecht aan de media die de angst juist aanwakkeren, zullen deze dingen je niet wezenlijk raken. Een evolutie- of bewustzijnssprong wordt altijd ingeluid door of vergezeld van acute crises en verstoord functioneren. Alle

levensvormen hebben hindernissen en uitdagingen nodig om zich verder te kunnen ontwikkelen. Het ego creëert trouwens de meeste uitdagingen zelf op basis van onbewuste patronen. Uiteindelijk brengt het ego zijn eigen ondergang teweeg. Als zodanig kan het dan ook gezien worden als noodzakelijke schakel voor het volgende evolutiestadium: het ontwaken van het bewustzijn. We zitten momenteel in de beginfase van dit bewustwordingsproces, maar het is nu aan het versnellen. Jij als lezer van dit boek hebt een wezenlijk aandeel in dit gebeuren.

Het allerbelangrijkste bij dit alles is dat jij bewust aanwezig bent in de enige tijd die er is: het Nu! Zorg dat het huidige moment je vriend is, niet je vijand. Geef er je volle aandacht aan. Wees er dankbaar voor. Stem je innerlijk af op het Nu door het te laten zijn zoals het is. Dat is het ontstaan van de nieuwe aarde.

Eckhart Tolle

1

DE BLOEI VAN HET MENSELIJK BEWUSTZIJN

ONTLUIKEN

Plaats: de aarde. Tijd: 114 miljoen jaar geleden, een ochtend net na zonsopgang. Gebeurtenis: de allereerste bloem op de planeet gaat open om de zonnestralen welkom te heten. De aarde was al miljoenen jaren met planten bedekt op het moment van deze gedenkwaardige gebeurtenis, die een evolutionaire transformatie in het leven van planten inluidt. De eerste bloem leefde waarschijnlijk niet lang en bloemen moeten zeldzame en geïsoleerde verschijnselen zijn gebleven, omdat de omstandigheden waarschijnlijk nog niet gunstig waren voor grote aantallen bloeiende planten. Maar op zekere dag werd er een kritieke drempel bereikt en opeens was er overal op aarde een uitbarsting van kleuren en geuren; als er een toekijkend bewustzijn was geweest om het te zien.

Veel later gingen die tere en geurige wezens die wij bloemen noemen een essentiële rol spelen in de evolutie van het bewustzijn van een andere levensvorm. Mensen werden er steeds meer door aangetrokken en gefascineerd. Toen hun bewustzijn zich begon te ontwikkelen waren bloemen waarschijnlijk de eerste dingen die mensen gingen waarderen terwijl ze geen nut voor hen hadden, of anders gezegd,

zonder dat ze bijdroegen aan hun overleving. Ze waren een bron van inspiratie voor ontelbaar veel kunstenaars, dichters en mystici. Jezus zegt ons aan de bloemen te denken en te leren van de manier waarop ze leven. Van de Boeddha wordt gezegd dat hij een 'stille preek' heeft gehouden. Tijdens die preek stak hij een bloem omhoog en keek er aandachtig naar. Na een tijdje verscheen er een glimlach op het gezicht van een van de aanwezigen, de monnik Mahakasyapa. Volgens de overlevering was hij de enige die de preek begreep. Een legende verhaalt dat die glimlach (dat inzicht) door achtentwintig meesters werd doorgegeven en veel later de grondslag werd van zen.

Bij het zien van de schoonheid van een bloem, al is het maar even, kunnen mensen zich openen voor de schoonheid die een wezenlijk onderdeel van hun diepste wezen, hun ware natuur is. De eerste herkenning van schoonheid was een van de belangrijkste gebeurtenissen in de evolutie van het bewustzijn van de mens. De gevoelens van vreugde en liefde zijn intrinsiek met die herkenning verbonden. Zonder dat we het beseften werden bloemen voor ons een uiting in vorm van wat het hoogst, het heiligst en uiteindelijk het vormloze in onszelf is. Bloemen, die vergankelijker, etherischer en kwetsbaarder zijn dan de planten waaruit ze zijn opgekomen, werden net boodschappers uit een ander rijk, als een brug tussen de wereld van de stoffelijke vormen en het vormloze. Ze hadden niet alleen een geur die de mensen lekker en prettig vonden, ze brachten ook iets geurigs uit het rijk van de geest mee. Als we het woord 'verlichting' ruimer opvatten dan gewoonlijk, kunnen we bloemen zien als de verlichting van planten.

Elke levensvorm in elk rijk – mineraal, plantaardig, dierlijk of menselijk – kan iets ondergaan wat we 'verlichting' kunnen noemen. Maar dit komt slechts heel zelden voor, omdat het meer is dan een evolutionaire ontwikkeling: het veronderstelt ook een discontinuïteit in ontwikkeling, een sprong naar een volkomen ander niveau van Zijn en, heel belangrijk, een afname van het stoffelijke karakter ervan.

Wat kan er zwaarder en ondoordringbaarder zijn dan gesteente, de massiefste

van alle vormen? Toch ondergaan ook sommige gesteenten een verandering in hun moleculaire structuur: ze veranderen in kristallen en worden lichtdoorlatend. Sommige koolstofverbindingen veranderen onder onvoorstelbare hitte en druk in diamant, en sommige zware mineralen veranderen onder bepaalde omstandigheden in andere edelstenen.

De meeste reptielen – meer aardegebonden schepselen bestaan er niet – hebben zich al miljoenen jaren niet verder ontwikkeld. Slechts enkelen lieten veren en vleugels groeien en veranderden in vogels en trotseerden de zwaartekracht die hen zo lang had vastgehouden. Ze werden niet beter in kruipen of lopen, maar ontstegen er helemaal aan.

Bloemen, kristallen, edelstenen en vogels hebben al sinds onheuglijke tijden een bijzondere betekenis voor de mens. Zoals alle levensvormen zijn het natuurlijk tijdelijke manifestaties van het onderliggende ene Leven, het ene Bewustzijn. Hun bijzondere betekenis en de reden dat mensen er zo door gefascineerd worden en er zo'n affiniteit mee voelen is toe te schrijven aan hun etherische karakter.

Als mensen een bepaalde mate van Aanwezigheid, van stille en alerte aandacht in hun waarneming hebben bereikt, kunnen ze de goddelijke levensessentie, het ene inwonende bewustzijn of de geest voelen in elk schepsel, elke levensvorm, en dat herkennen als iets wat één is met hun eigen essentie. Dan kunnen ze het liefhebben als zichzelf, maar zolang dat niet gebeurt, zien de meeste mensen alleen de uiterlijke vorm. Dan zijn ze zich namelijk niet bewust van de innerlijke essentie, zoals ze zich evenmin bewust zijn van hun eigen essentie en ze zich alleen identificeren met hun lichamelijke en psychische vorm.

Maar in het geval van een bloem, een kristal, een edelsteen of een vogel kunnen zelfs mensen met weinig of geen Aanwezigheid soms voelen dat er meer is dan alleen het stoffelijke bestaan van die vorm, zonder te beseffen dat dit de reden is dat ze zich ertoe aangetrokken, zich ermee verwant voelen. Door hun etherische aard verduisteren deze vormen de inwonende geest minder sterk dan andere

levensvormen. De uitzondering op deze regel zijn alle pasgeboren levensvormen; baby's, pups, kittens, lammetjes enzovoort. Ze zijn kwetsbaar, teer, nog niet helemaal stevig verankerd in de stoffelijkheid. Er schijnt nog een onschuld, iets liefs en een schoonheid doorheen die niet van deze wereld is. Ze brengen zelfs tamelijk ongevoelige mensen in verrukking.

Dus als je alert bent en aandachtig naar een bloem, kristal of vogel kijkt, zonder die mentaal te benoemen, wordt die voor jou een venster op het vormloze. Er is een innerlijke opening, hoe klein ook, naar het rijk van de geest. Daarom speelden deze drie 'verlichte' levensvormen in de oudheid al zo'n belangrijke rol in de evolutie van het bewustzijn van de mens. Daarom is het juweel in de lotusbloem een centraal symbool van het boeddhisme en daarom symboliseert een witte vogel, de duif, de Heilige Geest in het christendom. Zij hebben de weg bereid voor een veel diepere verandering in het bewustzijn van de planeet, die moet plaatsvinden in de mens. Dat is het spirituele ontwaken dat we nu beginnen te zien.

H E T D O E L V A N D I T B O E K

Is de mensheid rijp voor een transformatie van het bewustzijn, een zo radicaal en diep innerlijk opbloeien dat de bloei van planten, hoe mooi ook, daar maar een flauwe afspiegeling van is? Kunnen mensen de massiviteit van hun geconditioneerde denkstructuren kwijtraken en worden als kristallen of edelstenen, zodat ze om zo te zeggen het licht van het bewustzijn doorlaten? Kunnen ze de aantrekkingskracht van het materialisme en de stoffelijkheid weerstaan en uitstijgen boven de identificatie met vorm die het ego in stand houdt en hen tot een gevangene van hun eigen persoonlijkheid veroordeelt?

De mogelijkheid van een dergelijke transformatie is de centrale boodschap van de grote wijsheidstradities van de mensheid. De boodschappers – Boeddha, Jezus, en anderen, niet allemaal bekend – waren de eerste bloemen van de mensheid. Ze

waren voorlopers, zeldzame en kostbare mensen. Een wijdverbreid opbloeien was toen nog niet mogelijk en hun boodschap werd grotendeels verkeerd begrepen en vaak enorm verdraaid. Hun werk zorgde niet voor een transformatie van het gedrag van de mensheid, alleen in een kleine minderheid.

Is de mensheid er nu rijper voor dan in de tijd van die oude leraren? Waarom zou dat zo zijn? Wat kun je doen, als er al iets gedaan kan worden, om die innerlijke verandering te bewerkstelligen of te bespoedigen? Wat zijn nu eigenlijk de kenmerken van de oude egoïsche bewustzijnstoestand en aan welke tekenen kun je het nieuwe opkomende bewustzijn herkennen? Met deze en andere essentiële vragen gaan we in dit boek aan het werk. Belangrijker is dat dit boek zelf een hulpmiddel voor transformatie is dat uit het nieuwe opkomende bewustzijn voortkomt. De ideeën en concepten die hierin worden aangereikt kunnen belangrijk zijn, maar ze komen op de tweede plaats. Het zijn niet meer dan richtingborden die de weg naar het ontwaken wijzen. Terwijl je leest treedt er een verandering in je op.

Het primaire doel van dit boek is niet je verstand van nieuwe informatie of opvattingen te voorzien of je ergens van proberen te overtuigen, maar een verschuiving in je bewustzijn, dat wil zeggen een ontwaken teweeg te brengen. Zo bezien is dit boek dus niet 'interessant'. Interessant betekent dat je afstand kunt bewaren, in gedachten met de ideeën en concepten kunt spelen, het er wel of niet mee eens bent. Dit boek gaat over jou. Het verandert je bewustzijnstoestand of het doet niets. Het heeft alleen effect op wie er klaar voor is. Niet iedereen is al rijp om te ontwaken, maar veel mensen zijn dat wel en met iedere persoon bij wie dat gebeurt neemt het gewicht van het collectieve bewustzijn toe en wordt ontwaken voor andere mensen gemakkelijker. Als je nog niet weet wat ontwaken betekent, lees dan door. Je kunt de ware betekenis van dit woord alleen leren kennen door te ontwaken. Een glimp is al voldoende om dit onomkeerbare proces op gang te brengen. Voor sommige mensen komt die glimp terwijl ze dit boek lezen. Voor veel anderen is het proces al begonnen, al beseffen ze dat misschien nog niet. Dit boek zal hen helpen het te

herkennen. Voor sommige mensen is het proces begonnen door lijden of door een verlies, voor andere door het contact met een spiritueel leraar of spirituele leer, door het lezen van *De kracht van het Nu* of door een ander spiritueel krachtig boek met transformatiepotentieel; of door een combinatie van deze dingen. Als het proces van bewustwording bij jou al is begonnen, zal dat door het lezen van dit boek alleen maar sneller en intenser verlopen.

Een essentieel onderdeel van dit proces is het herkennen van het niet-ontwaakte ik, het ego dat denkt, spreekt en handelt, maar ook herkenning van de collectief geconditioneerde mentale processen die de niet-ontwaakte toestand laten voortduren. Daarom belicht dit boek de belangrijkste facetten van het ego en de wijze waarop deze in het individu en in het collectief werken. Deze kennis is belangrijk om twee redenen die alles met elkaar te maken hebben. De eerste is dat je het ego niet herkent tenzij je de elementaire mechanismen achter de werking ervan kent; anders strikt het ego je door je je er steeds opnieuw mee te laten identificeren. Dat betekent dat het ego, dat doet alsof het jou is, de macht overneemt.

De tweede reden is dat de daad van herkenning zelf een van de manieren is waarop ontwaken plaatsvindt. Als je de onbewustheid in jezelf herkent, is wat de herkenning mogelijk maakt het ontwaken. Je kunt niet tegen het ego vechten en winnen, net zomin als je tegen de duisternis kunt vechten. Het licht van het bewustzijn is alles wat je nodig hebt. Jij bent dat licht.

ONZE OVERGEËRFDE STOORNIS

Als we wat beter naar de oude religies en spirituele tradities van de mensheid kijken, ontdekken we tussen de vele oppervlakkige verschillen twee fundamentele inzichten waarover de meeste ervan het eens zijn. De woorden waarmee ze deze inzichten beschrijven verschillen, maar ze wijzen allemaal op een tweevoudige fundamentele waarheid. Het eerste deel van deze waarheid is het besef dat de

‘normale’ geestestoestand van de meeste mensen een sterk element bevat van wat we best een stoornis of zelfs waanzin kunnen noemen. Bepaalde uitspraken uit de kern van het hindoeïsme komen misschien nog het dichtst bij de onderkenning van deze stoornis als een vorm van collectieve geestesziekte. Ze noemen het *maya*, de sluier van de illusie. Ramana Maharshi, een van de grootste Indiase wijzen, zegt botweg: ‘Het denken is *maya*.’

Het boeddhisme gebruikt een andere terminologie. Volgens de Boeddha brengt het menselijk verstand in zijn normale toestand *dukkha* voort, wat je kunt vertalen met lijden, gebrek aan vervulling of simpelweg ellende. Hij ziet het als kenmerkend voor het menselijk bestaan. Waar je ook gaat, wat je ook doet, zegt de Boeddha, je ontmoet *dukkha*, en vroeg of laat manifesteert het zich in elke situatie.

Volgens de christelijke leer is de normale collectieve toestand van de mensheid er een van ‘erfzonde’. ‘Zonde’ is een woord dat zeer verkeerd begrepen en uitgelegd is. Als je het letterlijk vertaalt uit het oude Grieks waarin het Nieuwe Testament geschreven is, betekent zonde dat je het doel mist, zoals een boogschutter zijn doel mist. ‘Zondigen’ betekent dat je het doel van het menselijk bestaan mist. Het betekent dat je stuntelig, blindelings leeft en dat je daardoor lijdt en leed berokkent. Nogmaals, als je deze term ontdoet van zijn culturele bagage en verkeerde interpretaties, verwijst hij naar de stoornis die inherent is aan het menselijk bestaan.

Het valt niet te ontkennen dat de mensheid indrukwekkende dingen gepresteerd heeft. We hebben schitterende muziek, literatuur, schilderijen, architectuur en beeldhouwkunst voortgebracht. Nog niet zo lang geleden hebben wetenschap en techniek onze manier van leven radicaal veranderd en kunnen we nu dingen doen en maken die nog maar tweehonderd jaar geleden als verbijsterend zouden zijn beschouwd. Er is geen twijfel mogelijk: het menselijk verstand is zeer intelligent. Maar die intelligentie heeft ook een waanzinnige kant. De vernietigende impact die de ontsporing van het menselijk verstand uitwerkt op de aarde, op andere levensvormen en op mensen zelf, is door wetenschap en techniek enorm versterkt.